

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2023/22

Karar Sayısı : 2024/91

Karar Tarihi: 4/4/2024

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY, Özgür ÖZEL, Engin ÖZKOÇ ile birlikte 131 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 16/11/2022 tarihli ve 7421 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A. 9. maddesiyle 9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Finansal İstikrar ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'a eklenen 1/A maddesinin,

B. 20. maddesiyle 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10. maddesinin (1) numaralı fıkrasına eklenen (i) bendinin,

C. 23. maddesiyle 6/2/2018 tarihli ve 7086 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun'un yeniden düzenlenen 4. maddesinin,

Anayasa'nın 2., 10., 13., 20., 35., 36., 48., 73., 153. ve 167. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

Kanun'un iptali talep edilen kuralların da yer aldığı;

A. 9. maddesiyle 4059 sayılı Kanun'a eklenen 1/A maddesi şöyledir:

"Fiyat İstikrarı Komitesi

MADDE 1/A- (Ek: 16/11/2022-7421/9 md.)

(1) Fiyat istikrarının kalıcı olarak tesis edilmesine ve sürdürülmesine katkı sağlamak amacıyla Fiyat İstikrarı Komitesi kurulmuştur.

(2) Fiyat İstikrarı Komitesi; Hazine ve Maliye Bakanı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, Sanayi ve Teknoloji Bakanı, Tarım ve Orman Bakanı, Ticaret Bakanı, Strateji ve Bütçe Başkanı ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanından oluşur.

(3) Fiyat İstikrarı Komitesi, gerekli görmesi halinde ilgili sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve özel sektör temsilcilerini toplantılarına davet edebilir.

(4) Fiyat İstikrarı Komitesinin görev ve yetkileri şunlardır:

a) Para ve maliye politikaları arasındaki eşgüdümü gözetmek suretiyle fiyat istikrarını sağlamaya yönelik yapısal politika önerileri geliştirmek,

b) Fiyat istikrarını tehdit eden riskleri izleyerek para politikası ve para politikası araçları dışında alınması gereken tedbirleri belirlemek ve ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından uygulanmasını sağlamaya yönelik tavsiyelerde bulunmak,

c) Kamu tarafından belirlenen ya da yönlendirilen fiyatların fiyat istikrarı odağında uygulanmasını sağlamaya yönelik kararlar almak.

(5) Fiyat İstikrarı Komitesinin sekreteryaya hizmetleri, Hazine ve Maliye Bakanlığınca yürütülür.

(6) Fiyat İstikrarı Komitesinin ve Sekreteryanın çalışma usul ve esasları üyesi bulunan kurum ve kuruluşların görüşü alınarak Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenir.

(7) Fiyat İstikrarı Komitesi, görev alanına giren konularla ilgili her türlü bilgi ve belgeyi, kamu kurum ve kuruluşlarından isteme yetkisine sahiptir. Kamu kurum ve kuruluşları, talep edilen bilgi ve belgeyi Fiyat İstikrarı Komitesinin belirleyeceği şekil ve süre içerisinde vermekle yükümlüdür.”

B. 20. maddesiyle 5520 sayılı Kanun'un (1) numaralı fıkrasına (i) bendinin eklendiği 10. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Diğer indirimler

MADDE 10- (1) Kurumlar vergisi matrahının tespitinde; kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla, kurum kazancından sırasıyla aşağıdaki indirimler yapılır:

...

i) (Ek: 16/11/2022-7421/20 md.) 22/6/2022 tarihli ve 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanunu hükümlerine göre katılımcı belgesi olarak İstanbul Finans Merkezi Bölgesinde faaliyette bulunan kurumların, münhasıran bu faaliyet kapsamında yurt dışından satın alınan malları Türkiye'ye getirilmeksizin yurt dışında satmalarından veya yurt dışında gerçekleşen mal alım satımlarına aracılık etmelerinden sağladıkları kazancın %50'si,

Bu indirimden yararlanılabilmesi için kazancın elde edildiği hesap dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye'ye transfer edilmiş olması, aracılık faaliyetine ilişkin malların satıcısı ve alıcısının Türkiye'de olmaması şarttır. Cumhurbaşkanı, bu bentte yer alan oranı, sifira kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmaya yetkilidir.

...”

C. 23. maddesiyle 7086 sayılı Kanun'un yeniden düzenlenen 4. maddesi şöyledir:

“Muvazaalı devir işlemleri

MADDE 4- (İptal madde: Anayasa Mahkemesinin 24/6/2021 tarihli ve E:2018/81; K:2021/45 sayılı Kararı ile.) (Yeniden Düzenleme:16/11/2022-7421/23 md.)

(1) 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 133 üncü maddesi uyarınca Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyım olarak atandığı şirketlerde, soruşturmanın başladığı tarihten 19/7/2018 tarihine kadar ortaklık pay ve haklarına ilişkin olarak şirket ortakları tarafından yapılmış olan devir ve temlik işlemleri, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Kurulunun değerlendirmesi sonucu muvazaalı kabul edilmesi halinde geçersiz sayılır ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun talebi üzerine ticaret sicilinden terkin edilir. Geçersiz sayılma işlemine karşı ilgililerce, tebliğden itibaren bir ay içinde şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde dava açılabilir.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR ve Muhterem İNCE'nin katılımlarıyla 16/2/2023 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. AYIRMA VE ESASA KAYIT

2. 16/11/2022 tarihli ve 7421 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 9. maddesiyle 9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Finansal İstikrar ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'a eklenen 1/A maddesinin (7) numaralı fıkrasının iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına ilişkin davanın E.2023/22 sayılı davadan ayrılmasına, yeni bir esasa kaydedilmesine ve esas incelemenin bu yeni esas sayılı dosya üzerinden yürütülmesine 4/4/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV. ESASIN İNCELENMESİ

3. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör İsmail Emrah PERDECİOĞLU tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu kanun hükümleri, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüldüğü düşüldü:

A. Kanun'un 9. Maddesiyle 4059 Sayılı Kanun'a Eklenen 1/A Maddesinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

4. Dava konusu kuralla Fiyat İstikrarı Komitesinin (Komite) kuruluşu, üyeleri, görev ve yetkileri ile işleyişi düzenlenmiştir.

5. Kuralın (1) numaralı fıkrasında Komitenin fiyat istikrarının kalıcı olarak tesis edilmesine ve sürdürülmesine katkı sağlamak amacıyla kurulduğu hükme bağlanmıştır.

6. Kuralın (2) numaralı fıkrasına göre Komite; Hazine ve Maliye Bakanı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, Sanayi ve Teknoloji Bakanı, Tarım ve Orman Bakanı, Ticaret Bakanı, Strateji ve Bütçe Başkanı ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı'ndan oluşmaktadır.

7. Kuralın (3) numaralı fıkrasında Komiteye, gerekli görmesi hâlinde ilgili sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve özel sektör temsilcilerini toplantılarına davet etme yetkisi tanınmıştır.

8. Kuralın (4) numaralı fıkrasında da Komitenin görev ve yetkileri düzenlenmiştir. Buna göre para ve maliye politikaları arasındaki eş güdümü gözetmek suretiyle fiyat istikrarını sağlamaya yönelik yapısal politika önerileri geliştirmek, fiyat istikrarını tehdit eden riskleri izleyerek para politikası ve para politikası araçları dışında alınması gereken tedbirleri belirlemek ve ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından bunların uygulanmasını sağlamaya yönelik tavsiyelerde bulunmak, kamu tarafından belirlenen ya da yönlendirilen fiyatların fiyat istikrarı odağında uygulanmasını sağlamaya yönelik kararlar almak Komitenin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

9. Kuralın (5) numaralı fıkrasında ise Komitenin sekretarya hizmetlerinin Hazine ve Maliye Bakanlığınca yürütüleceği hüküm altına alınmıştır.

10. Kuralın (6) numaralı fıkrasına göre Komitenin ve sekretaryanın çalışma usul ve esasları üyesi bulunan kurum ve kuruluşların görüşü alınarak Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenir.

11. Kuralın (7) numaralı fıkrasında da Komitenin görev alanına giren konularla ilgili her türlü bilgi ve belgeyi, kamu kurum ve kuruluşlarından isteme yetkisine sahip olduğu, kamu kurum ve kuruluşlarının, talep edilen bilgi ve belgeyi Komitenin belirleyeceği şekil ve süre içinde vermekle yükümlü olduğu öngörülmüştür.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

12. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralın Merkez Bankasının fiyat istikrarını sağlama yetki ve görevi ile bu kapsamda uygulanacak para politikası araçlarını belirleme yetkisini anlamsız kıldığı, bu itibarla Merkez Bankasının bağımsızlığının ortadan kaldırılması suretiyle yetki belirsizliğine ve karmaşasına neden olduğu, kurulla Komiteye tanınan her türlü bilgi ve belgenin kamu kurum ve kuruluşlarından istenmesi yetkisinin sınırlarının belirsiz ve keyfi uygulamalara sebep olabilecek nitelikte olduğu belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 13., 20. ve 167. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. (1), (2), (3), (4) ve (5) Numaralı Fıkralar

13. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan

kaçınan, hukuki güvenliği sağlayan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

14. Hukuk devletin temel unsurlarından biri belirliliktir. Belirlilik ilkesi uyarınca yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Sadece yasal belirliliği değil daha geniş bir anlamda hukuki belirliliği de ifade eden bu ilke bu anlamıyla esasen bir hukuk normunun uygulanmasıyla ortaya çıkacak sonuçların o hukuk düzeninde öngörülebilir olmasını ortaya koymaktadır.

15. Dava konusu kurallarla amacı belirtilerek Komitenin kuruluşu sağlanmış, kimlerden oluşacağı belirlenmiş, görev ve yetkileri düzenlenmiş ve sekreteryaya hizmetlerinin yürütülmesinden sorumlu idari teşkilat gösterilmiştir. Kurallarla anılan hususların herhangi bir tereddüde yer vermeyecek şekilde açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralların belirsiz olduğu söylenemez.

16. Hukuk devleti ilkesi gereğince kanunların kamu yararı amacını gerçekleştirmek amacıyla yapılması gerekir. Anayasa Mahkemesince kamu yararı konusunda yapılacak inceleme, kanunun kamu yararı amacıyla yapıp yapılmadığının araştırılmasıyla sınırlıdır. Anayasa'nın çeşitli hükümlerinde yer alan kamu yararı kavramının bir tanımı Anayasa'da yapılmamıştır. Ancak Anayasa Mahkemesinin kararlarında da belirttiği gibi kamu yararı; bireysel, özel çıkarlardan ayrı ve bunlara üstün olan toplumsal yararadır. Kamu yararı düşüncesi olmaksızın yalnız özel çıkarlar için veya yalnız belli kişilerin yararına olarak kanun hükmü konulamaz. Böyle bir durumun açık bir biçimde ve kesin olarak saptanması hâlinde söz konusu kanun hükmü Anayasa'nın 2. maddesine aykırı düşer. Açıklanan istisnai hâl dışında bir kanun hükmünün gereksinimlere uygun olup olmadığı, hangi araç ve yöntemlerle kamu yararının sağlanabileceği kanun koyucunun takdirinde olduğundan bu kapsamda kamu yararı değerlendirmesi yapmak anayasa yargısıyla bağdaşmaz (AYM, E.2018/138, K.2019/94, 24/12/2019, § 7).

17. 4059 sayılı Kanun'un kuralların da yer aldığı 1/A maddesinin gerekçesinde "*...Özellikle reel ekonomide arz yönlü şokların etkilerinin sınırlandırılması ve fiyatı kamu tarafından belirlenen mal ve hizmetlerin fiyat istikrarındaki rolü düşümlüdüğünde fiyat istikrarının sağlanması için reel ekonomiye yönelik kamu maliyesi ve dış ticaret tedbirlerinin de alınması gerekmektedir. Bunun da ötesinde, dünya genelinde yaşanan salgın ve enflasyon krizleri, para politikalarının mutlaka maliye politikaları ile eş güdümlü şekilde izlenmesi ve ilgili düzenlemelerin bu şekilde ele alınması gerekliliğini ortaya koymaktadır./ Bu doğrultuda düzenlenen maddeyle; para ve maliye politikaları arasındaki eşgüdümü gözetmek suretiyle fiyat istikrarını sağlamaya yönelik yapısal politika önerilerinin geliştirilmesi, fiyat istikrarını tehdit eden risklerin izlenmesi suretiyle alınması gereken tedbirlerin belirlenerek, ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından uygulanmasını sağlamaya yönelik kararlar alınması ve Kamu tarafından belirlenen ya da yönlendirilen fiyatların fiyat istikrarı odağında uygulanmasını sağlamaya yönelik kararlar alınması amacıyla Fiyat İstikrarı Komitesinin kuruluş ve görevleri ile Komitenin sekreteryasına yönelik hususların düzenlenmesi amaçlanmaktadır.*" denilmektedir.

18. Bu bağlamda kurallarla, fiyat istikrarının sağlanmasına yönelik çeşitli önerilerin geliştirilmesi, fiyat istikrarını tehdit eden unsurlara karşı tedbirlerin alınması ve bunların

uygulanması amaçlarına yönelik olarak idari bir birimin kurulmasının, yapısının, görev ve yetkilerinin belirlenmesinin, sekreteryasının işleyişinin düzenlenmesinin hedeflendiği anlaşılmaktadır. Bu itibarla kuralların kamu yararı dışında başka bir amaç güttüğü söylenemez.

19. Anayasa'nın 167. maddesinin birinci fıkrasında "*Devlet, para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemlerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alır; piyasalarda fiili veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önler.*" düzenlemesine yer verilmek suretiyle devletin ekonomik hayatın işleyişini düzenlemek ve gerektiğinde bu alana müdahale etmekle yükümlü kılındığı anlaşılmaktadır. Bu yükümlülüğün yerine getirilmesi çerçevesinde kanun koyucunun Anayasa'ya aykırı olmamak kaydıyla seçeceği araçların ve uygulayacağı usullerin belirlenmesinde takdir yetkisi bulunmaktadır (bu yönde bkz. AYM, E.2019/32, K.2021/54, 14/7/2021, §§ 47, 48; E.2022/34, K.2024/16, 23/1/2024, §§ 41, 42).

20. Bu bağlamda fiyat istikrarının sağlanması hususunda uygulanacak araç ve yöntemle ilişkin zorunluluk öngören bir anayasal hükmün bulunmadığı gözetildiğinde Komiteye verilen fiyat istikrarının kalıcı olarak tesis edilmesine ve sürdürülmesine katkı sağlama şeklindeki görevin Anayasa'nın 167. maddesiyle öngörülen yükümlülük çerçevesinde kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında kaldığı anlaşılmaktadır.

21. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. ve 167. maddelerine aykırı değildir. İptalleri talebinin reddi gerekir.

Kuralların Anayasa'nın 13. ve 20. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

b. (6) Numaralı Fıkra

22. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 7. maddesi yönünden incelenmiştir.

23. Dava konusu kuralla, Komitenin ve Sekreteryanın çalışma usul ve esaslarının üyesi bulunan kurum ve kuruluşların görüşü alınarak Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirleneceği öngörülmüştür.

24. Anayasa'nın 7. maddesinde "*Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Bu yetki devredilemez.*" denilmektedir. Yasama yetkisinin Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olması ve bu yetkinin devredilememesi, kuvvetler ayrılığı ilkesinin bir gereğidir. Bu hükme yer veren Anayasa'nın 7. maddesinin gerekçesinde yasama yetkisinin parlamentoya ait olması "*demokrasi rejimini benimseyen siyasi rejimlerde kaçınılmaz bir durum*" olarak nitelendirilmiştir. Ayrıca, gerekçede "*Millet adına kanun koyma yetkisini yasama meclisi yerine getirir. Bu yetki devredilemez. Ancak, Anayasanın 99 ve 129 uncu maddeleri hükümleri saklıdır.*" denilmek suretiyle bu ilkenin anlamı ve istisnaları belirtilmiştir. Madde gerekçesinden de anlaşılacağı üzere, yasama yetkisinin devredilemezliği, esasen kanun koyma yetkisinin TBMM dışında başka bir organca kullanılamaması anlamına gelmektedir. Anayasa'nın 7. maddesi ile yasaklanan, kanun yapma yetkisinin devredilmesidir (AYM, E.2011/42, K.2013/60, 9/5/2013).

25. Türevsel nitelikteki düzenleyici işlemler bakımından yürütmenin düzenleme yetkisi, sınırlı, tamamlayıcı ve bağımlı bir yetkidir. Bu nedenle temel ilkeleri belirlenmeksizin ve çerçevesi çizilmeksizin, yürütme organına düzenleme yetkisi veren bir kanun kuralı ile sınırsız, belirsiz, geniş bir alanın yürütmenin düzenlemesine bırakılması, Anayasa'nın belirtilen maddesine aykırılık oluşturur. Bununla birlikte yasama organının temel ilkeleri ve çerçeveyi kanunla belirlendikten sonra uzmanlık ve idare tekniğine ilişkin hususları yürütmeye bırakması, yasama yetkisinin devri olarak yorumlanamaz (AYM, E.2011/42, K.2013/60, 9/5/2013; E.2019/36, K.2021/15, 4/3/2021, § 57).

26. Anayasa'nın açıkça kanunla düzenlenmesini öngörmediği konularda kanunda genel ifadelerle düzenleme yapılarak ayrıntıların düzenlenmesinin yürütmenin türevsel nitelikteki düzenleyici işlemlerine bırakılması mümkündür. Anayasa'da münhasıran kanunla düzenleme yapılması öngörülmemen konularda yasamanın asliliği ve Cumhurbaşkanlığı kararnamele haricinde geçerli olan yürütmenin türevselliği ilkeleri gereği idari işlemlerin kanuna dayanması zorunluluğu vardır. Ancak bu durumda kanunda belirlenmesi gereken çerçeve, Anayasa'nın kanunla düzenlenmesini öngördüğü durumdakinden çok daha geniş olabilecektir (AYM, E.2018/91, K.2020/10, 19/2/2020, § 110; E.2019/36, K.2021/15, 4/3/2021, § 56; E.2022/54, K.2022/99, 8/9/2022, § 27).

27. Kuralla Komitenin ve Sekreteryasının çalışma usul ve esaslarının üyesi bulunan kurum ve kuruluşların görüşü alınarak Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirleneceği hüküm altına alınmıştır. Bununla birlikte 4059 sayılı Kanun'un kuralın da yer aldığı 1/A maddesinde Komitenin kuruluşu ve yapısı düzenlenmiş, görev ve yetkileri belirlenmiş, Sekretery hizmetlerini yürütecek kurum gösterilmiştir. Bu itibarla kuralla idareye tanınan düzenleyici işlem yapma yetkisinin temel ilkelerinin belirlendiği ve genel çerçevenin çizildiği sonucuna ulaşılmıştır.

28. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 7. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Yusuf Şevki HAKYEMEZ bu görüşe katılmamıştır.

Kuralın Anayasa'nın 2. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 7. maddesi yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 13., 20. ve 167. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

B. Kanun'un 20. Maddesiyle 5520 Sayılı Kanun'un 10. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasına Eklenen (i) Bendinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

29. Dava konusu kuralla 22/6/2022 tarihli ve 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanunu hükümlerine göre katılımcı belgesi olarak İstanbul Finans Merkezi Bölgesinde faaliyette bulunan kurumların, münhasıran bu faaliyet kapsamında yurt dışından satın aldıkları malları Türkiye'ye getirilmeksizin yurt dışında satmalarından veya yurt dışında

gerçekleşen mal alım satımlarına aracılık etmelerinden sağladıkları kazancın %50'si kurumlar vergisi matrahının tespitinde kurum kazancından indirilebilecektir.

30. Ayrıca kural uyarınca bu indiriminden yararlanılabilmesi için kazancın elde edildiği hesap dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye'ye transfer edilmiş olması, aracılık faaliyetine ilişkin malların satıcısı ve alıcısının Türkiye'de olmaması şart olup anılan indirim oranını sifira kadar indirmeye ve bir katına kadar artırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

31. 7412 sayılı Kanun'un 1. maddesinde anılan Kanun'un amacının Türkiye Cumhuriyeti'nin finansal rekabet gücünü uluslararası alanda artırmak, finansal piyasalar ile ürün ve hizmetlerin gelişmesine ve derinleşmesine katkıda bulunmak, uluslararası finans ve sermaye piyasalarına entegrasyonu güçlendirmek ve bu sayede İstanbul Finans Merkezinin önde gelen küresel finans merkezlerinden biri olmasını sağlamak olduğu belirtilmiştir.

2. İptal Talebinin Gereçesi

32. Davaya dilekçesinde özetle; dava konusu kuralla yalnızca İstanbul Finans Merkezinde faaliyet gösteren firmalara yurt dışı transit ticaretten elde ettikleri gelirler bakımından kurumlar vergisi istisnası tanınmasının meşru bir amacının olmadığı, bu itibarla haklı bir sebebe dayanmayan farklı muamele ve haksız rekabet şartlarının oluşturulduğu, bu durumun devletin vergi yükünün adaletli ve dengeli dağıtılması göreviyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 10. ve 73. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

33. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

34. Anayasa'nın "*Vergi ödevi*" başlıklı 73. maddesinin ikinci fıkrasında "*Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır.*" denilerek vergilendirmede adaletin ve ödeme gücünün gözetilmesi açısından kanun koyucuya pozitif bir yükümlülük yüklenmiştir. Buna göre vergilendirme konusunda takdir yetkisi bulunan kanun koyucu gerek yeni bir vergi koyarken gerekse birtakım muafiyet ve istisnalar getirirken vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı konusunda gerekli tedbirleri almak zorundadır.

35. Diğer yandan Anayasa'nın anılan maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "*Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır.*" hükmüyle verginin kanuniliği ilkesi benimsenmiştir. Verginin kanuniliği ilkesi, takdire dayalı keyfi uygulamaları önleyecek sınırlamaların kanunda yer almasını gerektirmekte ve vergi yükümlülüğüne ilişkin düzenlemelerin konulması, değiştirilmesi veya kaldırılmasının kanun ile yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Anılan ilke vergilendirmeye ilişkin istisna ve muafiyetleri de kapsamaktadır.

36. Vergilendirmede genel ilke, kanunla belirlenmiş konu ve kişilerden vergi, resim ve harç alınmasıdır. Kanun koyucu, kimi durumlarda vergi kapsamına alınan konuyu, kimi durumlarda kişileri vergi dışında tutabileceği gibi verginin tümünden ya da bir bölümünden de vazgeçebilir. Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerde sosyal, ekonomik, mali ve kültürel amaçlı birtakım muafılık, istisna ve indirimlerin tanınması, kanun koyucunun

takdir yetkisi kapsamındadır (AYM, E.2016/1, K.2017/81, 29/3/2017, § 5; E.2019/55, K.2020/44, 10/9/2020, § 16).

37. Bazı ekonomik, sosyal veya mali politikaların gerçekleşmesini sağlamak amacıyla anayasal ilkelere bağlı kalmak şartıyla mali yükümlülüklerin kaldırılması konusunda takdir yetkisi bulunan kanun koyucunun bu yetkisini birtakım kişi veya kişi gruplarına muafiyet tesis etmek yoluyla kullanması durumunda da muaflik tanınan konuların, şartların ve mali yükümlülük çeşitlerinin kanunilik ilkesi gereğince kanunla düzenlenmesi gerekmektedir (AYM, E.2020/15, K.2020/78, 24/12/2020, § 12).

38. Yükümlülükler konusunda keyfi uygulamalara karşı düşünilen ilk önlem her ne kadar kanunilik ilkesi olsa da mali yükümlülüklerin kanunla konulması, değiştirilmesi veya kaldırılması vergilendirme yetkisinin keyfi kullanılarak adaletsiz sonuçlar doğurmasını yalnız başına engelleyemeyeceğinden, kanunilik ilkesinin yanı sıra verginin genel ve eşit olması, idare ve kişiler yönünden duraksamaya yol açmayacak şekilde belirlilik içermesi, geçmişe yürümemesi, öngörülebilir olması ve hukuki güvenlik ilkesine de uygunluğunun sağlanması gerekir (AYM, E.2016/1, K.2017/81, 29/3/2017, § 7; E.2019/53, K.2019/75, 19/9/2019, § 11).

39. Anayasa'nın 73. maddesinin dördüncü fıkrasında da "*Vergi, resim, harç ve benzeri malî yükümlülüklerin muaflik, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanına verilebilir.*" denilmektedir.

40. Dava konusu kuralda, 7412 sayılı Kanun hükümlerine göre katılımcı belgesi olarak İstanbul Finans Merkezi Bölgesinde faaliyette bulunan kurumların, münhasıran bu faaliyet kapsamında yurt dışından satın aldıkları malları Türkiye'ye getirilmeksizin yurt dışında satmalarından veya yurt dışında gerçekleşen mal alım satımlarına aracılık etmelerinden sağladıkları kazancın %50'sinin kurumlar vergisi matrahının hesaplanmasında kurum kazancından indirilebileceği belirlenmiştir. Bununla birlikte söz konusu indirimin yapılabilmesi için kural kapsamında kalan kazancın elde edildiği hesap dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye'ye transfer edilmiş olması ile aracılık faaliyetine ilişkin malların satıcısı ve alıcısının Türkiye'de olmaması şartları öngörülmüştür. Ayrıca Cumhurbaşkanının anılan indirim oranını sifıra kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmaya yetkili olduğu hükme bağlanmıştır.

41. Bu itibarla kuralda söz konusu indirimin muhataplarının 7412 sayılı Kanun hükümlerine göre katılımcı belgesi olarak İstanbul Finans Merkezinde faaliyette bulunan kurumlar olarak, konusunun ise münhasıran katılımcı belgesiyle gerçekleştirilen faaliyet kapsamında yurt dışından satın alınan malların Türkiye'ye getirilmeksizin yurt dışında satılmasından veya yurt dışında gerçekleşen mal alım satımlarına aracılık edilmesinden sağlanan gelir olarak açık ve net biçimde düzenlendiği görülmektedir. Yine yapılacak indirim oranı ile bu konuda Cumhurbaşkanına tanınan indirim oranında değişiklik yapma yetkisinin aşağı ve yukarı sınırların kanunla belirlendiği açıktır. Dolayısıyla kuralla öngörülen indirimin oranının, konusunun ve kapsamının yeterli açıklıkta belirlendiği gözetildiğinde kuralın verginin kanuniliği ilkesine aykırı bir yönünün bulunmadığı anlaşılmaktadır.

42. Diğer yandan kuralın gerekçesinde "*Maddeyle, ülke ekonomisinin uluslararası rekabetçiliğinin geliştirilmesi, ekonomik büyümeye katkı sağlanması, ülkemize döviz girdisi sağlamak suretiyle ekonomik istikrarın korunması ve istihdam imkânlarının artırılması*

amacıyla yeni bir teşvik unsuru ihdas edilmektedir.” denilmiştir. Nitekim kuralda düzenlenen indirimden yararlanılmasının şartlarından biri olarak öngörülen katılımcı belgesinin düzenlendiği 7412 sayılı Kanun’un amacı da dikkate alındığında kuralla İstanbul Finans Merkezinde faaliyette bulunan kurumların belirli faaliyetlerine vergi indirimi öngörülmek suretiyle ülkenin ekonomik rekabet gücünün artırılmasının ve güçlendirilmesinin hedeflendiği açıktır. Dolayısıyla anayasal sınırlar içinde kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında olan kuralın kamu yararı dışında bir amaç gözettiği söylenemez.

43. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın 2. ve 73. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa’nın 10. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa’nın 2. maddesi yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa’nın 10. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

C. Kanun’un 23. Maddesiyle 7086 Sayılı Kanun’un Yeniden Düzenlenen 4. Maddesinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

44. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 133. maddesinde suçun bir şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için gerekli olması hâlinde soruşturma ve kovuşturma sürecinde, hâkim veya mahkemenin şirket işlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak kayyım atayabileceği hükme bağlanmıştır.

45. Dava konusu kural öncesinde, 7086 sayılı Kanun’un 5271 sayılı Kanun’un 133. maddesi uyarınca kayyım atanmış şirketlerde ortaklık pay ve haklarına ilişkin olarak soruşturmanın başladığı tarihten bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar şirket ortakları tarafından yapılmış olan devir ve temlik işlemlerinin muvazaalı kabul edilerek geçersiz sayılmasını ve ticaret sicilinden resen terkin edilmesini öngören 4. maddesi Anayasa Mahkemesinin 24/6/2021 tarihli ve E.2018/81, K.2021/45 sayılı kararıyla iptal edilmiştir. Anılan kararda hukuki ilişkinin kurulduğu tarih itibarıyla yürürlükte olan kanun hükümlerine uygun olarak kazanılan şirket ortaklık pay ve hakkının aksinin iddia ve ispat edilmesi mümkün olmayan kanuni bir karineyle muvazaalı olduğunun kabul edilerek ortadan kaldırılmasını öngören maddenin, kişilere aşırı bir külfet yükleyerek mülkiyet hakkına ve sözleşme özgürlüğüne orantısız, dolayısıyla ölçüsüz bir sınırlama getirdiği belirtilmiştir (AYM, E.2018/81, K.2021/45, 24/6/2021, § 375).

46. Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararının ardından dava konusu kural kabul edilmiştir. Bu kapsamda kuralla 5271 sayılı Kanun’un 133. maddesi uyarınca Tasarruf Mevduatı ve Sigorta Fonunun (TMSF) kayyım olarak atandığı şirketlerde, soruşturmanın başladığı tarihten 19/7/2018 tarihine kadar ortaklık pay ve haklarına ilişkin olarak şirket ortakları tarafından yapılmış olan devir ve temlik işlemlerinin TMSF Kurulunun değerlendirmesi sonucu muvazaalı kabul edilmesi hâlinde geçersiz sayılması ve TMSF’nin talebi üzerine ticaret sicilinden terkin edilmesi öngörülmüştür. Kuralda ayrıca geçersiz sayılma işlemine karşı ilgililerce, tebliğden itibaren bir ay içinde şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde dava açılabilmesi hükme bağlanmıştır.

47. Türkiye'nin 15 Temmuz 2016 tarihinde askerî darbe teşebbüsüyle karşı karşıya kalmış olması nedeniyle 21/7/2016 tarihinde ülke genelinde ilan edilen olağanüstü hâl 19/7/2018 tarihinde kaldırılmıştır. Bu itibarla kurala konu devir ve temlik işlemleri, ilgili şirketler yönünden soruşturmaların başlatıldığı tarih ile olağanüstü hâlin kaldırıldığı tarih aralığında olanlardır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

48. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralla mülkiyet hakkının ve sözleşme özgürlüğünün ölçüsüz biçimde sınırlandığı, kayyım olarak TMSF'nin atandığı şirketler ile kayyım atanan diğer şirketler arasında haklı bir sebebe dayanmayan farklı bir muamelenin öngörüldüğü, muvazaalı işlemleri tespit etme yetkisinin TMSF'ye tanınmasının idarenin takdirinden kaynaklanacak hak kayıplarına ve buna ilişkin uzun yargılama süreçlerine neden olacağı, Anayasa Mahkemesinin iptal kararının gereklerinin karşılanmadığı, kuralın kamu yararı amacını taşımadığı, açılacak davalar bakımından yetkili merci olarak asliye ticaret mahkemelerinin görevli kılınmasının yargısal örgütlenme şekliyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 10., 13., 35., 36., 48. ve 153. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

49. Anayasa'nın 35. maddesinde "*Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir./ Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir./ Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.*" denilmektedir. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parasal karşılığı olan her türlü mal varlığını kapsamaktadır.

50. Anayasa'nın anılan maddesinde bir temel hak olarak güvence altına alınmış olan mülkiyet hakkı kişiye -başkasının hakkına zarar vermemek ve kanunların koyduğu sınırlamalara uymak koşuluyla- sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma ve ondan tasarruf etme, onun ürünlerinden yararlanma imkânı verir (*Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 32). Dolayısıyla malikin mülkünü kullanma, mülkün semerelerinden yararlanma ve mülkü üzerinde tasarruf etme yetkilerinden herhangi birinin kısıtlanması mülkiyet hakkına sınırlama teşkil eder (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan*, B. No: 2014/1546, 2/2/2017, § 53).

51. Anayasa'nın "*Çalışma ve sözleşme hürriyeti*" başlıklı 48. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde de "*Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir.*" denilmek suretiyle çalışma ve sözleşme özgürlüğü güvence altına alınmıştır.

52. Sözleşme özgürlüğü devletin, kişilerin istedikleri hukuki sonuçlara ulaşmalarını sağlaması ve bu bağlamda kişilerin belirli hukuki sonuçlara yönelen iradelerini geçerli olarak tanınması, onların iradelerinin yöneldiği hukuki sonuçların doğacağını ilke olarak benimsemesi ve koruması anlamına gelmektedir. Sözleşme özgürlüğü uyarınca kişiler, hukuksal ilişkilerini özgür iradeleriyle ve sözleşmelerle düzenlemekte serbesttir. Anayasa'nın anılan maddesinde koruma altına alınan sözleşme özgürlüğü, sözleşme yapma serbestisinin yanı sıra yapılan sözleşmelere dışarıdan müdahale yasağını da içerir (AYM, E.2017/154, K.2019/18, 10/4/2019, § 11).

53. Kural kapsamında 5271 sayılı Kanun'un 133. maddesi gereğince TMSF'nin kayyım olarak atandığı şirketlerde ceza soruşturmasının başladığı tarih ile 19/7/2018 tarihi arasında hukuk düzeninin öngördüğü şekilde şirket ortaklık pay ve hakkı elde eden kişilerin devir ve temlikleri ile bunlara konu sözleşmelerin TMSF Kurulunun değerlendirmesi sonucu geçersiz sayılarak iptal edilmesi, mülkiyet hakkını ve sözleşme özgürlüğünü sınırlamaktadır (bkz. bu yönde AYM, E.2018/81, K.2021/45, 24/6/2021, § 370).

54. Anayasa'nın 13. maddesinde "*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.*" denilmektedir. Anayasa'nın anılan maddesi uyarınca temel hak ve özgürlükler, yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak kanunla sınırlanabilir. Ayrıca getirilen bu sınırlamalar Anayasa'nın sözüne, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.

55. Bu itibarla mülkiyet hakkını ve sözleşme özgürlüğünü sınırlayan kanunun şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kuralların keyfilğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir düzenlemeler niteliğinde olması gerekir.

56. Esasen temel hakları sınırlayan kanunun bu niteliklere sahip olması, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinde kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlemler içermesi gerekir (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, § 153). Dolayısıyla Anayasa'nın 13. maddelerinde sınırlama ölçütü olarak belirtilen kanunilik, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanmalıdır (AYM, E.2018/90, K.2018/95, 14/11/2019, § 42).

57. Kuralda hangi tür işlemlerin, hangi durumda hangi makam tarafından geçersiz sayılacağı, geçersiz sayma işlemlerinin nasıl ilan edilip ilgilere nasıl duyurulacağı, bu işlemlere karşı hangi sürede nasıl başvuru yapılacağı herhangi bir tereddüde yer vermeyecek biçimde açık ve net olarak düzenlendiği görülmektedir. Bu itibarla kuralın temel hak ve özgürlüklerin kanunla sınırlanması gerektiğine ilişkin anayasal ilkeye aykırı bir yönünün bulunmadığı açıktır.

58. Anayasa'nın 35. maddesi uyarınca mülkiyet hakkının kamu yararı amacıyla sınırlanması mümkündür. Anayasa'nın 48. maddesinde ise sözleşme özgürlüğü için herhangi bir sınırlama nedeni öngörülmemiş olmakla birlikte özel sınırlama nedeni öngörülmemiş hakların da o hakkın doğasından kaynaklanan bazı sınırlarının bulunduğu kabul edilmektedir. Ayrıca Anayasa'nın başka maddelerinde yer alan hak ve özgürlükler ile devlete yüklenen ödevler, özel sınırlama sebebi gösterilmemiş hak ve özgürlüklere sınır teşkil edebilir (AYM, E.2022/22, K.2022/92, 20/7/2022, § 23).

59. TMSF'nin kayyım olarak atandığı şirketlerde, şirket işlerinin yürütülmesinde belirleyici rol oynayan ortaklık pay ve haklarına ilişkin olarak belirli bir zaman diliminde yapılmış olan devir ve temlik işlemleriyle sınırlı biçimde muvazaanın tespit edilmesi hâlinde bu tür işlemlerin geçersiz sayılmasının kamu düzeni ile güvenliği aleyhine ortaya çıkabilecek birtakım faaliyetleri önleyebileceği, özellikle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza

Kanunu kapsamında uygulanacak muhtemel bir müsadere kararının ya da 5271 sayılı Kanun uyarınca uygulanacak muhtemel bir el koyma güvenlik tedbirinin sonuçsuz kalmasını önleyeceği açıktır. Bu itibarla kuralın anayasal anlamda meşru bir amaç taşımadığı söylenemez.

60. Kural uyarınca TMSF Kurulunun belirli nitelikteki ve sınırlı bir zaman dilimini kapsayan devir ve temlik işlemlerinde muvazaa bulunduğunu değerlendirmesi sonucunda bunları geçersiz kılması mümkündür. TMSF Kuruluna böyle bir yetki tanıyan kuralın, bir suçun şirket faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu hususunda kuvvetli şüphenin varlığı ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için gerekli olması hâlinde uygulanması mümkün olan bir güvenlik tedbiri kapsamında şirket işlerinin etkili biçimde yönetilmesi amacı ile müsadere veya elkoymaya ilişkin verilebilecek kararların sonuçsuz kalmasının önlenmesi amacının gerçekleştirilmesi bakımından elverişli olduğu açıktır.

61. Söz konusu amaçların gerçekleştirilebilmesi için muvazaalı olduğu yönünde değerlendirme yapılan sözleşmeler ile devir ve temliklerin geçersiz sayılmasından daha hafif bir aracın kullanılmasının mümkün olduğu söylenemeyeceğinden sınırlamanın gerekli olmadığı da savunulamaz.

62. Kural uyarınca ilgililerin geçersiz sayma işlemine karşı bu işlemin tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içinde şirketin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde dava açabilmesi mümkündür. Bu itibarla kuralda geçersiz sayılma işlemine karşı yargısal başvuru yolu öngörülmek ve bu suretle geçersiz sayma işleminin aksinin ileri sürülebilmesine ve iptal edilmesine imkân tanınmak suretiyle usul güvencelerinin sağlandığı gözetildiğinde kuralla mülkiyet hakkına ve sözleşme özgürlüğüne yönelik sınırlamanın kişilere orantısız bir külfet yüklediği ve ölçülü olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

63. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13., 35. ve 48. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 35. ve 48. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 10., 36. ve 153. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

V. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

64. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralların uygulanmaları halinde telifisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

16/11/2022 tarihli ve 7421 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A. 9. maddesiyle 9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Finansal İstikrar ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'a eklenen 1/A maddesinin (1), (2), (3), (4), (5) ve (6) numaralı fıkralarına,

B. 20. maddesiyle 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10. maddesinin (1) numaralı fıkrasına eklenen (i) bendine,

C. 23. maddesiyle 6/2/2018 tarihli ve 7086 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun'un yeniden düzenlenen 4. maddesine,

yönelik iptal talepleri 4/4/2024 tarihli ve E.2023/22, K.2024/91 sayılı kararla reddedildiğinden bu maddeye, fıkralara ve bende ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE 4/4/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI. HÜKÜM

16/11/2022 tarihli ve 7421 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A. 9. maddesiyle 9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Finansal İstikrar ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'a eklenen 1/A maddesinin;

1. (1), (2), (3), (4) ve (5) numaralı fıkralarının Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. (6) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

B. 20. maddesiyle 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10. maddesinin (1) numaralı fıkrasına eklenen (i) bendinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

C. 23. maddesiyle 6/2/2018 tarihli ve 7086 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun'un yeniden düzenlenen 4. maddesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

4/4/2024 tarihinde karar verildi.

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

KARŞIOY GEREKÇESİ

1.Mahkememiz çoğunluğunun 16/11/2022 tarihli ve 7421 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 9. maddesiyle 9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Finansal İstikrar ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'a eklenen 1/A maddesinin (6) numaralı fıkrasının Anayasa'nın 7. maddesine aykırı olmadığı şeklindeki kararına katılmamaktadır.

2. Dava konusu fıkra da Fiyat İstikrarı Komitesinin ve Sekretaryanın çalışma usul ve esaslarının üyesi bulunan kurum ve kuruluşların görüşü alınarak Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenmesi gerektiği hüküm altına alınmaktadır.

3.Mahkememiz çoğunluk kararında 4059 sayılı Kanun'un dava konusu fıkranın da yer aldığı 1/A maddesinde Komitenin kuruluşu ve yapısının düzenlenmiş, görev ve yetkileri belirlenmiş, Sekretarya hizmetlerini yürütecek kurumların gösterilmiş olduğu belirtilerek kuralla idareye tanınan düzenleyici işlem yapma yetkisinin temel ilkelerinin belirlendiği ve genel çerçevenin çizildiği kanaatine ulaşılmıştır (Bkz.: § 27).

4.Kanaatimizce Fiyat İstikrarı Komitesinin kuruluşu, yapısı, görev ve yetkileri ile Sekretarya hizmetlerini yürütecek kurumlar 4059 sayılı Kanun'un 1/A maddesinde düzenlenmiş olmakla birlikte ne bu maddede ne de başka bir Kanunda Fiyat İstikrarı Komitesinin ve Sekretaryanın çalışma usul ve esasları ile ilgili temel çerçevenin çizildiği söylenebilir.

5.Bundan dolayıdır ki dava konusu fıkra da Fiyat İstikrarı Komitesinin ve Sekretaryanın çalışma usul ve esaslarının Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenmesi hükmüne yer verilmiştir. Bu bakımdan Mahkememiz çoğunluk kararında Fiyat İstikrarı Komitesinin ve Sekretaryanın çalışma usul ve esaslarının kanunda düzenlendiği hiçbir düzenlemeye işaret edilememesi esasında bu konudaki temel çerçevenin kanunla düzenlenmemiş olduğunu göstermektedir.

6. Mahkememiz yerleşik içtihadında da ifade edildiği üzere yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesi esasen kanun koyma yetkisinin TBMM dışında başka bir organca kullanılamaması anlamına gelmekte olup Anayasa'nın 7. maddesi ile yasaklanan, kanun yapma yetkisinin devredilmesidir (AYM, E.2011/42, K.2013/60, 9/5/2013). Bu bağlamda yürütmenin düzenleyici işlemler bakımından sahip düzenleme yetkisi, sınırlı, tamamlayıcı ve bağımlı bir yetki olup temel ilkeleri belirlenmeksizin ve çerçevesi çizilmeksizin, yürütme organına düzenleme yetkisi veren bir kanun kuralı ile sınırsız, belirsiz, geniş bir alanın yürütmenin düzenlemesine bırakılması, Anayasa'nın belirtilen maddesine aykırılık oluşturur. Bununla birlikte yasama organının temel ilkeleri ve çerçeveyi kanunla belirlendikten sonra uzmanlık ve idare tekniğine ilişkin hususları yürütmeye bırakması, yasama yetkisinin devri olarak yorumlanamaz (AYM, E.2011/42, K.2013/60, 9/5/2013; E.2019/36, K.2021/15, 4/3/2021, § 57).

7.Oysa dava konusu kuralda veya Kanun'un başka bir maddesinde Fiyat İstikrarı Komitesinin ve Sekretaryanın çalışma usul ve esasları ile ilgili olarak ana çerçevenin, temel ilke ve esasların düzenlenmediği, bu konulardaki tüm hususların tamamen Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenmesi gerektiği öngörülmektedir.

8.Bu yönü ile kural Anayasa'nın 7. maddesindeki yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesi ile çelişmekte olup iptali gerektiği kanaatiyle çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmamaktayım.

Üye
Yusuf şevki HAKYEMEZ